

Огляд фахової періодики за 2025 рік

© Чернігівська ОУНБ імені Софії та Олександра Русових
© М. О. Латамарчук, О. Ф. Шурубенко

❖ **Богомол І. Бібліотека для всіх і для кожного / Інна Богомол // Бібліотечна планета. – 2025. – № 1. – С. 17–19.**

У статті розповідається про те, як публічна бібліотека Шумської громади трансформується у відкритий, інноваційний та соціально значущий простір. «Бібліохаб», «Зелена бібліотека», молодіжний простір Shum.ok, цифрова освіта, арттерапія, англомовний клуб, зустрічі з владою і громадами — усе це робить бібліотеку центром розвитку, підтримки, творчості та нових можливостей. Матеріал демонструє, як бібліотека стає місцем сили, комфорту й натхнення для кожного мешканця — незалежно від віку, потреб чи життєвих обставин.

❖ **Волянюк О. Каравелівська бібліотека-філія: історія та сучасність / Ольга Волянюк // Бібліотечна планета. – 2025. – № 1. – С. 20–24.**

Стаття висвітлює трансформаційний шлях Каравелівської бібліотеки-філії, яка завдяки реорганізації та активній підтримці місцевої влади стала сучасним багатофункціональним простором для мешканців громади. Модернізація матеріально-технічної бази, створення комфортних зон та оновлення підходів до роботи перетворили бібліотеку на важливий інформаційний, культурний і соціальний центр.

Матеріал розкриває різноманітні напрями діяльності бібліотеки — від організації освітніх, культурних і розважальних заходів до надання психологічних, юридичних та консультаційних послуг. Особлива увага приділена роботі бібліотечного театру, діяльності пункту незламності, арттерапевтичним заняттям і тематичним зустрічам, що допомагають громаді долати виклики воєнного часу.

❖ *Віжічаніна Л. Проєкт «Школа інформаційного комфорту» та його роль у формуванні медіаграмотності користувачів Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олеся Гончара / Лілія Віжічаніна, Тетяна Донченко // Бібліотечна планета. – 2025. – № 1. – С. 29–31.*

Стаття висвітлює досвід Херсонської ОУНБ імені Олеся Гончара у реалізації проєкту «Школа інформаційного комфорту», спрямованого на підвищення інформаційної грамотності та критичного мислення мешканців регіону.

З 2019 року проєкт охоплює різні групи населення та включає тренінги з фейків, пропаганди, маніпуляцій, мови ворожнечі й академічної доброчесності. У період пандемії та війни діяльність переведена в онлайн, що розширило аудиторію. У 2023–2024 роках проведено понад 60 заходів, які відвідали близько 1000 осіб. Стаття підкреслює значення бібліотеки як центру інформаційної безпеки та просвіти громади.

❖ **Серебреннікова Т. Жіночі кола в бібліотеці / Тетяна Серебреннікова // Бібліотечна планета. – 2025. – № 1. – С. 32–34.**

Стаття розповідає про жіноче коло, яке щотижня збирається в Публічній бібліотеці імені Лесі Українки для дорослих у Києві. Учасниці — зокрема внутрішньо переміщені жінки — беруть участь у волонтерських вишивальних проєктах «Льолямарафон» та «Оберегова вишита сорочка», які підтримують дітей, Захисників і Захисниць. Зустрічі поєднують творчість, спілкування, психологічну підтримку, читання та краєзнавчі мандрівки. Жіноче коло стало частиною проєкту «Бібліотека як простір психосоціальної підтримки» та ініціативи «Мистецтво допомагати». Стаття знайомить читача з діяльністю цих проєктів та їхнім значенням для громади.

❖ **Михайлик О. Бібліотечне краєзнавство. Це може і має бути цікавим / Олександр Михайлик, Світлана Булава // Бібліотечна планета. – 2025. – № 2. – С. 6–8.**

У статті представлено досвід Центральної районної бібліотеки імені Г. Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва щодо розвитку краєзнавчої роботи як ключового напрямку діяльності. Бібліотека популяризує місцеву історію через лекції, подкасти, власні видання, краєзнавчий блог, музейну кімнату, екскурсії та фіксацію усних історій мешканців. Значну увагу приділено оцифруванню фондів і розширенню доступу до краєзнавчих матеріалів. Матеріал демонструє, як краєзнавство стає ефективним інструментом взаємодії бібліотеки з громадою.

❖ *Літвінова Є. Modo sapiens у бібліотечному просторі / Єлизавета Літвінова, Марина Григор'єва // Бібліотечна планета. – 2025. – № 2. – С. 9–13.*

Стаття висвітлює досвід відділу документів з економічних, технічних та природничих наук ОУНБ імені Д. І. Чижевського (м. Кропивницький) у підтримці творчої модної спільноти. Авторки демонструють, як бібліотека адаптує традиційні форми роботи до потреб modo sapiens – дизайнерів, майстринь і молодих моделей: організовує виставки аксесуарів, майстер-класи з рукоділля та шиття, презентації фахових видань, співпрацює з модельними агенціями та проводить тематичні заходи й покази мод. Представлений досвід може бути корисним фахівцям, які прагнуть розвивати креативні культурні послуги бібліотеки.

❖ *Шматько О. Книжкова магія пустомитівських бібліотек. Коли тактика «Викинь телефон і читай» не працює! / Олена Шматько, Галина Максимчук // Бібліотечна планета. – 2025. – № 2. – С. 13–15.*

Стаття знайомить із досвідом КЗ «Пустомитівська публічна бібліотека» щодо трансформації бібліотечного простору та розвитку сучасних форматів популяризації читання. Завдяки оновленню інтер'єрів, впровадженню технологічних рішень та активній роботі з громадою бібліотека стала привабливим центром дозвілля й самоосвіти. На основі опитування мешканців було створено масштабний проєкт «Вимкни гаджет, увімкни життя», який охопив промоакції, літературні клуби, подкасти, партнерські ініціативи, інклюзивні практики та креативні конкурси. Подані у статті кейси — «Книга лікує», «Бібліокаст», «Книжковий смузі», «Лавандові читання», «Зважені і начитані» та ін. — демонструють, як бібліотека перетворюється на інтелектуальний і культурний хаб громади.

❖ **Козицька Т. Бібліотека в селі: серце громади та осередок знань / Тамара Козицька // Бібліотечна планета. – 2025. – № 2. – С. 17–22.**

У статті директорка ЦБС Хмельницької міської ТГ Тамара Козицька ділиться досвідом інтеграції 14 сільських бібліотек до міської системи у 2021–2022 роках. Під час цього процесу проводилась комплексна робота: організаційне оформлення, модернізація матеріально-технічної бази, підключення до інтернету, оновлення бібліотечних фондів та навчання сільських бібліотекарів. Особлива увага приділялась підготовці кадрів через практикуми, семінари та онлайн-тренінги, а п'ять бібліотек стали хабами цифрової освіти проєкту «Дія. Цифрова освіта». У статті також висвітлено культурно-просвітницькі ініціативи («Візитівка мого села»), соціальне обслуговування ВПО та людей з інвалідністю, підтримку місцевих авторів. Досвід Хмельницької ЦБС демонструє, що кожна бібліотека, незалежно від розміру чи місцезнаходження, є важливим культурним та освітнім осередком громади.

❖ **Сливка О. Виявлення та поширення кращих практик модернізації бібліотек через обласний конкурс-рейтинг «Культурний патрон громади» на Рівненщині / Оксана Сливка // Бібліотечна планета. – 2025. – № 2. – С. 33–36.**

Стаття знайомить з обласним конкурсом-рейтингом «Культурний патрон громади», спрямованим на виявлення та популяризацію кращих практик модернізації бібліотек за підтримки органів місцевого самоврядування Рівненщини. Авторка, головна бібліотекарка НМВ Рівненської ОУНБ, висвітлює механізм конкурсу, критерії висунення кандидатів та роль бібліотекарів у формуванні подань. Подано історію першого переможця 2021 року та трансформацію Привільненської публічно-шкільної бібліотеки в сучасний культурно-інформаційний центр.

❖ **Данилюк Л. Інклюзивність у бібліотеках Луцької громади: реалізація грантового проєкту «Бібліотека для всіх» / Людмила Данилюк // Бібліотечна планета. – 2025. – № 2. – С. 27–31.**

Стаття висвітлює реалізацію грантового проєкту «Бібліотека для всіх», спрямованого на створення інклюзивного громадського простору на базі КЗ «Публічна бібліотека Луцької міської територіальної громади». Авторка, завідувачка відділу бібліотечного маркетингу і менеджменту Людмила Данилюк, описує етапи впровадження проєкту, зокрема забезпечення безбар'єрного доступу, проведення культурно-просвітницьких заходів, освітніх тренінгів та спеціалізованих семінарів для бібліотекарів. У статті представлено ключові напрями роботи — розвиток інклюзивних послуг, підтримка особистісного та професійного зростання громади, підвищення якості комунікації та обслуговування вразливих груп населення. Реалізація проєкту сприяє формуванню доступного й соціально згуртованого бібліотечного простору Луцької громади.

❖ **Шевченко О. Сила всередині: реалізація регіонального проєкту для ветеранів «Титани UA» / Оксана Шевченко // Бібліотечна планета. – 2025. – № 2. – С. 36–38.**

Стаття висвітлює діяльність Дніпропетровської ОУНБ імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія в межах регіонального соціально-освітнього проєкту «Титани UA», спрямованого на підтримку ветеранів, їхніх родин та сімей загиблих Захисників України. Авторка докладно описує інформаційні, просвітницькі та психологічні заходи, що реалізуються бібліотекою для сприяння адаптації ветеранів до цивільного життя, зміцнення їхнього ментального здоров'я та формування толерантного ставлення в суспільстві. Серед них — зустрічі зі стрес-менеджменту, презентації книжок, літературні огляди, правові консультації, освітні перегляди, курси професійного навчання та психологічні тренінги за участю партнерських організацій.

❖ *Джоголик С. Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка – учасниця пілотного проєкту «Бібліотеки як простір психосоціальної підтримки» / Світлана Джоголик // Бібліотечна планета. – 2025. – № 2. – С. 31–33.*

Стаття висвітлює участь Івано-Франківської ОУНБ імені І. Франка у пілотному проєкті «Бібліотеки як простір психосоціальної підтримки», що реалізується в межах національної програми ментального здоров'я «Ти як?» за ініціативою першої леді Олени Зеленської. Після проходження інтенсивних тренінгів, організованих ЮНЕСКО та Міністерством культури і стратегічних комунікацій України, бібліотекарі отримали інструменти для створення безпечного простору психосоціальної підтримки в громадах. У статті головна бібліотекарка Світлана Джоголик презентує реалізовані заходи: заняття зі стресостійкості для студентів, тренінг для педагогів, інтерактивні активності для підлітків та тренінг для бібліотекарів, спрямовані на розвиток емпатії, критичного мислення та психологічної стійкості. Проєкт сприяє переформатуванню бібліотек у важливі осередки підтримки та взаємодії в громадах.

❖ **Шурубенко О. Бібліотеки Чернігівщини: інновації в часи війни / Ольга Шурубенко // Бібліотечна планета. – 2025. – № 3. – С. 19–21.**

Стаття висвітлює активну проєктну діяльність бібліотек Чернігівщини, які попри близькість до кордону та постійні воєнні загрози, продовжують розвивати сучасні послуги, соціокультурні ініціативи й інноваційні практики. Авторка демонструє, як завдяки співпраці з благодійними фондами, громадськими організаціями та міжнародними партнерами бібліотеки реалізують різноманітні проєкти: створення безпечних та креативних просторів для дітей, молоді й дорослих, упровадження інклюзивних сервісів, мовних і цифрових курсів, розвиток підприємницьких хабів, екологічних ініціатив та пунктів психосоціальної підтримки. Приклади Бобровицької, Городнянської, Новгород-Сіверської, Корюківської та Коропської бібліотек свідчать про трансформацію книгозбірень у важливі центри згуртування, освіти, дозволя й підтримки громади навіть в умовах війни.

❖ **Лисенко Л. Бібліотечний відеоконтент як засіб популяризації читання / Лариса Лисенко // Бібліотечна планета. – 2025. – № 3. – С. 13–14.**

Стаття знайомить із досвідом Полтавської ОУНБ ім. І. П. Котляревського у створенні сучасного відеоконтенту для популяризації читання. Бібліотекарі відділу абонементу започаткували оригінальний літературний блокбастер «Амалія Іванівна рекомендує, або В Полтаві читають навіть привиди», у якому поєднали елементи художньої історії та книжкові рекомендації. У 2023 році розпочався загальнобібліотечний відеопроєкт «Бібліотечний сомельє», спрямований на розкриття фондів та представлення нових надходжень у форматі коротких відеоглядів. За час його реалізації створено 30 випусків, які поширюються на ютуб-каналі та в соціальних мережах бібліотеки. Проєкт продовжує успішно розвиватися у 2025 році.

❖ *Лугова Л. Леотека 4.0: новий формат існування бібліотеки / Лариса Лугова // Бібліотечна планета. – 2025. – № 3. – С. 14–16.*

Стаття присвячена 85-річчю Львівської обласної бібліотеки для дітей (Леотеки) та висвітлює її еволюцію від традиційної дитячої книгозбірні до сучасного інноваційного культурно-освітнього центру. Авторка розповідає про впровадження технологічних рішень останніми роками, зокрема запуск проєктів «Жива обкладинка», LEGO-GO, «ВірШі», Школи цифрової творчості, STREAM-майстерок і конкурсів програмування. Представлено діяльність STREAM-бібліотеки як навчального середовища для дітей і підлітків, а також розвиток мейкерспейсів та творчих лабораторій. Особливу увагу приділено методичній роботі: онлайн-школам, консультаційним каналам, нетворкінговим проєктам і літній школі «Бібліотека можливостей». Стаття також висвітлює модернізацію бібліографічної діяльності та інноваційні підходи до використання штучного інтелекту. Про новий формат роботи Леотеки докладно розповідає заступниця директора Лариса Лугова.

❖ *Перунова І. Краєзнавча діяльність Херсонської ОУНБ імені Олеся Гончара в умовах російсько-української війни / Ірина Перунова // Бібліотечна планета. – 2025. – № 3. – С. 16–19.*

У статті висвітлено трансформацію краєзнавчої діяльності Херсонської ОУНБ імені Олеся Гончара в умовах повномасштабної війни. Показано, як краєзнавча робота стала інструментом збереження ідентичності, документування історії та підтримки громади. Окреслено ключові напрями діяльності: науково-бібліографічну роботу, створення інформаційних дайджестів, меморіалізацію подій російсько-української війни, формування віртуального контенту та розвиток онлайн-проєктів («Херсонщина в інформпросторі», «Херсонщина нескорена», «Іловайський котел», мініцикли «Династії Херсонського краю», «Сторінками херсонських газет» та ін.).

- ❖ **Острога С. Підтримка ментального та психоемоційного здоров'я населення як пріоритетний напрям діяльності Сумської ОУНБ в умовах воєнного часу / Світлана Острога // Бібліотечна планета. – 2025. – № 3. – С. 22–24.**

У статті представлено досвід Сумської ОУНБ як активного учасника Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», спрямованої на формування культури турботи про психологічний добробут населення. Окреслено ключові напрями діяльності бібліотеки як простору психосоціальної підтримки мешканців прикордонного регіону: підготовку персоналу, проведення лекцій, тренінгів і психологічних зустрічей, упровадження арттерапевтичних практик, розвиток клубів соціальної взаємодії та медіаграмотності. Показано інноваційні підходи до комунікації з громадою, зокрема створення подкаст-платформи «вГолос», проведення Книжкового форуму Сумщини та розміщення відеоматеріалів з психоемоційної підтримки.

- ❖ **Прокопенко Л. Бібліотеки як осередки підтримки ветеранів: зарубіжний досвід / Лілія Прокопенко, Ірина Лісова // Бібліотечний вісник. – 2025. – № 1. – С. 85–96.**

У статті проаналізовано досвід США, Великої Британії та Канади щодо підтримки ветеранів у діяльності національних, університетських і публічних бібліотек. Авторки – фахівчині НМВ НБУ імені Ярослава Мудрого Лілія Прокопенко та Ірина Лісова – розглядають широкий спектр зарубіжних практик, спрямованих на інтеграцію ветеранів у мирне життя, їхню освітню, психологічну та соціальну підтримку. Окремо висвітлено роль бібліотек як доступних і безпечних просторів, де ветерани можуть отримати інформаційні, консультативні та реабілітаційні послуги, долучитися до спільнот, скористатися спеціалізованими ресурсами, пройти навчання або поділитися власними історіями.

Джерело доступу: <http://jnas.nbuv.gov.ua/uk/article/UJRN-0001542405>

